

Posudek oponenta disertační práce studenta PhDr. Ing. Martina Pospíchala

“ Pracovní psychická zátěž a strategie jejího překonávání ve vztahu ke stavu imunitního systému člověka ”

předkládané v roce 2020 na Katedře psychologie FF UK v Praze

I. Stručná charakteristika práce

Posudzovaná dizertačná práca sa zaoberá témou psychickej záťaže a stratégiami jej prekonávania v súvislosti so zdravotným stavom človeka. Vo vzťahu k názvu, obsah nie je zameraný len na pracovnú psychickú záťaž, ale širšie na psychickú záťaž v živote. Zároveň je stav imunitného systému konkretizovaný do oblasti onkologických ochorení.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Autor sa vo svojej práci pokúša objasniť, ako zvládanie náročných životných situácií, do ktorých patria aj pracovné, ovplyvňuje zdravotný stav človeka, konkrétne súvislosť so vznikom a zvládaním onkologických ochorení. Podrobné poznanie týchto súvislostí môže mať nie len vedecký význam, ale môže byť súčasťou zamerania preventívnych a poradenských aktivít pri zabezpečovaní zdravia ľudí/pracovníkov. Súhlasím s autorom, že oddelenie pracovnej psychickej záťaže od života je problematické, tiež s jeho definovaním stresu aj z kognitívneho hľadiska, a zdôraznením interaktivity záťažovej situácie a jej subjektívneho vnímania jedincom.

Posudzovaná práca prináša viaceré potvrdenia zistení z iných výskumov, umožňuje pozrieť sa na to, ako skupina po onkologickom ochorení vníma túto situáciu. Na základe výsledkov je možné uvažovať nad preventívnymi aktivitami aj v súvislosti s pracovným, najmä sociálnym pracovným prostredím.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. Struktura argumentace.

Dizertačná práca je prehľadne členená, písaná odborným zrozumiteľným jazykom. V jednotlivých častiach je jasné vymedzenie obsahu, zvolená postupnosť skúmaných tém je logická. Vo formuláciách a argumentoch vidieť autorovu skúsenosť s manažérmi aj onko pacientami, ako aj osobnú angažovanosť v téme. Práca má jasne formulované ciele (hlavný a čiastkový), ktoré sa podarilo dosiahnuť.

2. Formální úroveň práce

Po formálnej stránke je práca prehľadná, koherentná, dobre graficky sformátovaná. Pripomienky: Za zaujímavé považujem označenie koláčových grafov slovom Vizualizácia (s. 89, 94, 113). Autrovi uniklo, že číslovanie grafov začína 41. Autor občas voľne narába s použitím označenia skupín – Onko a Neonko skupina/ pacienti s onkologickým ochorením a kontrolná skupina / pacienti.

Práce s prameny či s materiálím

Autor pre spracovanie témy používa množstvo relevantných zdrojov, popisujúcich súčasné poznanie v oblasti vplyvu náročných situácií na imunitný systém človeka. Z nich si vybral tie,

ktoré využíva pre svoj výskum, možnosť diskutie a interpretácie vlastných zistení.

Formulované hypotézy sú vo vzťahu k cieľu práce zdôvodnené, výskumné otázky vysvetlené. Práca sa dobre čítala, je jasná a logická.

Ako trochu problematické vidíme, že autor nepopisuje presne inštrukciu, ktorú respondenti dostali. Pri VO1 nie je úplne jasné, čo autora zaujíma, či sa líšia stratégie prekonávania psychickej záťaže u onko a neonko pred onko ochorením, alebo aktuálne. Prekonanie onkologického ochorenia je záťaž – vyjadruje sa skupina onko k prekonanému ochoreniu? Alebo situáciám pred ochorením? Zmenili sa ich stratégie? Možno to, že sa nelíšia výsledky onko a neonko skupiny, súvisí s (úspešne) prekonaným ochorením?

V diskusii nám potom nie je jasné, do ktorého obdobia života onko skupiny je vlastne situovaná. Napr. na s. 126 - súvislosť odpočinku - autor diskutuje že očakával, že onko skupina bude viac odpočívať po prekonanom ochorení. Pričom práca sa zaoberá vplyvom stratégií prekonávania záťaže a vznikom onkologického ochorenia – aspoň tak sme to pochopili v iných častiach práce. V diskusii ku stratégiám zvládania akoby autor pracoval s obdobiami pred ochorením a po ochorení. No práca skúma vzťah záťaže a vzniku ochorenia.

Tiež sa v časti výsledky na s. 126 objavila skupina pacienti. Predpokladali sme, že ide o iné označenie Onko skupiny, keďže v popise vzorky sú len dve skupiny – Neonko a Onko, pacienti sa tam jako samostatná skupina neobjavujú. No porovnanie ich výsledkov so štandardizačnou skupinou sa líši.

Určite je pri diskusii a interpretácii výsledkov dôležité brať do úvahy autorove tvrdenie o určitej deformácii výskumnej vzorky – tvoria ju ľudia aktívni, ktorí chcú niečo pre svoje uzdravenie urobiť.

3. Vlastní přínos

Autor dospel k vlastným zisteniam, ktoré prepája s teoretickým poznaním a vlastnou praxou.

IV. Dotazy k obhajobě

- Ako autor upravil inštrukciu v CSI, uvedenú v prílohe 1 – formuláciu ...situácia...v poslednej dobe veľmi stresujúca? Kam bola časovaná u onko skupiny? Pred ochorenie?
- Uvažoval autor nad tým, ako dospela onko skupina k tomu, že vidia súvislosti medzi ochorením a prežitými životnými udalosťami? (s. 118) Jako to mohla ovplyvniť postupnosť použitých metód? Bola možnosť opýtať sa ešte pred použitím plánovaných metód: Ak ste uvažovali nad príčinou ochorenia, v čom ju vidíte?
- Uvažoval autor nad tým, že deklarovaný posttraumatický rozvoj môže byť určitou formou obrany, racionalizácie, ochrany seba?
- Kakým ďalším možným výskumným projektom inšpiroval výskum autora? (ku tvrdeniu v Závěre na s. 146)

V. Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako prospěl.

8. 12. 2020

doc. PhDr. Eva Letovancová, PhD.